

"ดอกปาริชาติ" กับความเชื่อเรื่องระลึกชาติได้

🕒 นำเสนอเมื่อ 6 มี.ค. 2556

ประวัติและตำนาน

ปาริชาติ เป็นต้นไม้แห่งความสมปรารถนาเช่นเดียวกับกามธนูและเกิดจากการกวนเกษียรสมุทรเช่นกัน พระอินทร์นำไปปลูกไว้ในสวนของพระองค์บนสวรรค์โลก (Svargaloka) ลักษณะเป็นไม้พุ่ม มีดอกสีขาวแต้มแดงกลิ่นหอมอบอวล

ในกฤษณาวตาร ภาคหนึ่งของพระวิษณุ ได้แอบไปขโมยต้นปาริชาติจากสวรรค์ตามความปรารถนาของนางสัตยภามา (Satyabhama) ชายาของพระองค์ แต่เกรงว่านางรุกมีณี (Rukamini) ชายาอีกคนจะน้อยใจ จึงปลูกต้นปาริชาติไว้ในสวนของนางสัตยภามาแต่หันกิ่งก้านไปทางสวนของนางรุกมีณี เวลาที่ดอกปาริชาติร่วงหล่นจะได้ตกใส่สวนของนาง ด้วยเหตุนี้ต้นปาริชาติจากสวรรค์จึงได้ลงมาอยู่บนโลกมนุษย์

อีกตำนานกล่าวถึงหญิงสาวนางหนึ่งหลงรักพระสุริยเทพ นางได้แต่นั่งเฝ้าชมราชรถของพระองค์ขับเคลื่อนผ่านไปทุกเช้าเย็น ช่วงแรกพระสุริยเทพก็สนใจในตัวนางดีแต่ต่อมาไม่นานพระองค์ก็ไปหลงรักหญิงอื่น นางจึงฆ่าตัวตาย จากนั้นต้นปาริชาติก็เกิดขึ้นจากกองเถ้าถ่านที่เผาศพนาง เป็นต้นไม้ที่มีดอกสีขาวแต้มแดงและบานส่งกลิ่นหอมในยามค่ำคืนเท่านั้น เมื่อถึงยามรุ่งอรุณดอกปาริชาติก็ร่วงโรยดูจน่าตาของนาง บางครั้งก็เชื่อกันว่า ดอกปาริชาติเป็นดอกไม้แห่งความเศร้า

แต่ในวรรณคดีทางพุทธศาสนา เช่น เตภูมิกถา และ กามนิทวาสิฎฐี กล่าวว่า ต้นปาริชาติ คือ ต้นทองหลาง อยู่ในปฐมทริกวันบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ของพระอินทร์มีดอกสีแดงฉาน รอยปีศาจจะบานสักครั้ง ทุกครั้งที่บานจะส่งกลิ่นหอมและมีแสงสว่างไปทั่ว เหลาเทพบุตรเทพธิดาจะมาฉลองร่วมกันใต้ต้นปาริชาติ

ผู้ใดที่ต้องการดอกไม้ไปทำบุญเพียงยื่นมือออกไปดอกไม้นั้นก็หล่นลงมาเอง หากรับไม่ทันจะมีลมหมุนวนประคองไว้จนกว่าจะรับได้ กลิ่นของดอกปาริชาติจะทำให้ผู้ที่สูดดมเข้าไปเกิดอาการวิงเวียนและสามารถระลึกชาติได้ ตั้งแต่ชาติที่ไกลที่สุดจนถึงชาติที่ไกลโพ้นออกไป ในขณะที่ดอกปาริชาติในอินเดีย คือ ดอกกรรณิการ์ ของไทยเรานั้นเอง เป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดีของหญิงสาวที่เพิ่งแต่งงานใหม่ และเป็นดอกไม้สำหรับบูชาพระกฤษณะ

การกล่าวถึงในวรรณกรรมต่าง ๆ

มหากาพย์เทวภูมิ ชั้นที่ 2 ดาวดิงส์

"นอกเมืองดาวดิงส์ออกไป ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีอุทยานใหญ่อีกแห่งหนึ่ง ชื่อว่า ปุณทริกวัน มีกำแพงล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน กลางสวนมีไม้ทองหลางใหญ่ต้นหนึ่ง เป็นไม้ทิพย์ชื่อว่า ปารีชาติ ต้นปารีชาติ นี้ จะมีดอกบานครั้งหนึ่งต่อเมื่อครบหนึ่งร้อยปี พุดงาย ๆ วารอยปีจะดอกบานครั้งหนึ่ง และขณะที่ดอกปารีชาตินี้บานจะมีรัศมีเรืองไปไกลถึงแปดแสนวา และเมื่อลมพัดไปทางทิศใด ลมมีกลิ่นหอมฟุ้งไปที่ศนั้นไกลแสนไกล

กลิ่นหอมนั้นจะตลบอบอวลอยู่ที่บริเวณสวรรค์ชั้นนี้นานเท่าอนันกาลว่ากันว่า ยามที่ดอกปารีชาตินี้บาน จะมีเหล่าเทพบุตรเทพธิดามาเล่นสนุกสนานในต้นปารีชาตินี้เป็นจำนวนมากและกลิ่นปารีชาติที่โชยโรยรินมาตองเทพบุตรเทพธิดาองค์ใด จะช่วยให้เทพบุตรเทพธิดาองค์นั้นระลึกชาติได้อย่างอัศจรรย์"

กามนิต - วาสิฏฐี (ภาคสวรรค์)

ตอนที่ 24 ต้นปารีชาติ

"...ครั้นแล้วช่องเขาก็เลี้ยวหักมุมสองสามแห่ง และในทันใดนั้นก็เป็นช่องว่างขึ้น ดูบริเวณรอบตัว เห็นเป็นหุบเขาลึก มีหินผาสกัดกันไว้วดวยยอดสูงลิบลิวดูเหมือนจุดขอบสวรรค์ กลางหุบเขามีไม้ประหลาดต้นหนึ่ง ลำต้นและกิ่งเรียบรื่นเป็นสีแดงดั่งแก้วประพาพ ใบแกมเหลืองแกมดอกแดงแซมสังสีรูปร่างราวกับจะลุกไหม้

เหนือยอดชะง่อนผาและยอดไม้ นั้น เป็นท้องฟ้าสีน้ำเงินแก่ จะหาเมฆสักก้อนก็ไม่มี เสียงทิพย์ดนตรีไม่แล่นมาถึงได้พอ แต่ไว้ในอากาศยังสะเทือนอยู่ ประหนึ่งว่าเป็นกระเส็นกระสายของคลื่นเสียงดนตรีที่เคยได้ยินมานานแล้ว แต่ระลึกเสียงได้ลง ๆ

ในหุบเขานั้น มีสีสนก็เพียงสาม คือสีน้ำเงินแก่ของท้องฟ้า สีเขียวของหิน และสีแดงประพาพของต้นไม้ และมีกลิ่นหอมเป็นกลิ่นเดียว กลิ่นหอมอันหาพิศวงไม่เหมือนกลิ่นหอมอื่น ๆ เป็นกลิ่นมาจากดอกไม้สีแดงจัด ซึ่งเท่ากับดุดดิ่งให้กามนิตมา

ในทันใดนั้น ลักษณะประหลาดแห่งกลิ่นหอมก็เริ่มสำแดงอาการ กล่าวคือ ขณะกามนิตสูดกลิ่น ซึ่งตลบฟุ้งอยู่ทั่วหุบเขานั้น ความรู้สึกระลึกเรื่องหนหลังได้แล่นพรูเข้าสู่ใจโดยเร็ว ทำลายทะเลสาบมืดที่กำบังไว้ ดึงแต่ตื่นขึ้นในสระจนบัดนี้ กามนิต ระลึกถึงความเป็นไปในอดีตได้ตลอด..."

ตอนที่ 29 ท่ามกลางกลิ่นหอมแห่งดอกปารีชาติ

"อันความจริง ผู้อุปปาตีกะใหม่ทั้งสอง มิได้เยี่ยมฝั่งคงคาสวรรค์อันไม่น่าดูน่าชมอีกต่อไป เป็นแต่เลื่อนลอยไปสูหุบเขาต้นปารีชาติเนื่อง ๆ ได้ไปนั่งพักผ่อนเล่นอยู่ควงปารีชาติอันแผ่กิ่งก้านสาขา สุดเอากลิ่นหอมอันตลบมาจากดอกแดงดั่งแสงชาต กระทำให้ระลึกถึงชาติก่อน ๆ แจ่มแจ้งขึ้นเป็นลำดับ ย่อมหลังลวงไปในอดีตชาติอันไกลแสนไกล..."

ข้อมูลพฤกษศาสตร์ของต้นปาริชาติ หรือ ต้นทองหลวง

- ลักษณะ

เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5-10 เมตร กิ่งอ่อนมีหนามเรื่อ นยอดเป็นพุ่มกลมโปร่ง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ ใบกลางจะโตกว่าสองใบด้านข้าง ออกดอกเป็นช่อยาวประมาณ 30-40 เซนติเมตร รูปดอกถั่ว สีแดงเข้ม ออกดอกระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ผลเป็นฝักยาว 15-30 เซนติเมตร

- ชื่อพื้นเมือง

ทองหลาง ,ทองหลางต่าง (กรุงเทพฯ) ปาริฉัตร ทองบ้าน ทองเผือก (ภาคเหนือ)

- ชื่อวิทยาศาสตร์

Rythrina variegata Linn..

- ชื่อสามัญ

Indian Coral Tree , Variegated Coral Tree , Variegated Tiger's Claw , Tiger's Claw, Parijata

- ชื่อวงศ์

PAPILIONCEAE

- ถิ่นกำเนิด

พบทั่วไปในเอเชียเขตอบอุ่น และเขตร้อน เช่น อินเดีย

- สภาพนิเวศน์

ชอบชื้นริมน้ำ

- การขยายพันธุ์

ปักชำกิ่ง เพาะเมล็ด

- ประโยชน์

ไบอ้อนเป็นผัก การปลูกพุ่มทำให้เลื้อยขึ้นบนต้นทองหลาง พุ่มจะเจริญเติบโตเร็วมาก ทางยา
จีนใช้เปลือกต้นเป็นยาแก้อาเจียนและแก้อาหารไม่ย่อย ไนโมรอกโค ใช้เปลือกต้นเคี้ยวรักษาบิด

- ต้นปาริชาติ เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี

ขอบคุณข้อมูลจาก

, janicha.net , biogang.net , กระปุก.คอม